

fiatalos, féktelen, forradalmi hajlamú Batsányi János költőnek életrajzi keretei között állítja elének a magyar reformkor első ébredését.

A mű tehát egy olyan korszaknak művelődéstörténeti keresztmetszetét ábrázolja, amelyet már megérintett a Nyugat felvilágosodási árama s ennek hatása alatt ő maga is megnyitja szemét. Látni kezd, és a Fény terjedő eszmeszövétnekénél egyre tünedezik a Homály. A felvilágosodás gondolatai ott izzanak már egyes férfiak tudatában, de a várva-várt Világosság csak lassan vehette birtokába a természetellenes félhomályba kényszerített magyar közéletet.

A szerző bemutatja ennek a nyugatos fogantatású tábornak vezető embereit: Batsányi Jánost, Szentjóni Szabó Lászlót, Dajka Gábort, Barcsay Ábrahámot, Óz Pált, Hajmássyt, Szentmarjayt, Sigrayt, Martinovicst, továbbá Kazinczyt és Besse-nyeit. Az első kötet szinte eseménytelen. Ezek a férfiak találkoznak a diétán, lakomákon és egyéb összejöveteleken. Elmélkedő tartalmú deklamációkat tartanak a francia forradalom vívmányairól s a magyar elmaradottságról. A kornak ez a hangulatrajza azonban hovatovább egyhelyben topogó és mindent elárasztó ábrándozással folyik szét.

Regényes mozgalmasság szempontjából a második kötet a szerencsésebb. Nagy beleélő elmélyüléssel és sok korjellemző mozaikvonásból állítja össze Koroda a reformországgyűléseknek és Martinovicsek mozgalmanak lélektani hátterét. A szerző egyik legnagyobb erőssége éppen a megjelenítő készség. Széles korrajzi tájékozottsággal megírt fejezeteibe azonban olykor lapos, sőt alacsony szempontú jele-
netek ékelődtek.

A mű szerkezetében és művelődéstörténeti értékében egyaránt nyert azzal, hogy Koroda nem a szokványos életrajzregények romantikus mesgyéjén jár, hanem több korabeli vezető személyiség egyéniségét és szerepét emeli vizsgálódásának előterébe.

Visy József.

Platon: A lakoma. Ford. és bevezetéssel ellátta: Telegdi Zsigmond. Officina kiad. 1941. 62. old.

A Platon-fordításoknak két nehézsége, sőt veszélye van: a fordító vagy Platon nyelvi formáinak hű visszaadására, azaz szakszerű pontosságra törekszik, vagy pedig a dialógus költői szárnyalásának hatása alatt maga is átcsap a fordításból a „költészetbe”. Tudatában van ezeknek az eshetőségeknek Telegdi is. Fordítói eljárásában észrevehetőleg ezzel a két nehézséggel birkozik — váltakozó szerencsével.

A fordítás filológiai és irodalmi értékere — pedagógiai lapunkban — részletesebben nem térünk ki. Helyette inkább utalunk arra a lehetőségre, amelyet a klasszikus irodalmi oktatásban a jó Platon-fordításnak kell betöltenie. Az eredetiben olvasott görög szemelvényeket u. i. többször ki kell egészítenünk egy-egy remekműnek részletesebb ismertetésével, hogy az antik gondolkodás és eszmevilág fontosabb megnyilvánulásaira ráirányítsuk a figyelmet. Platon *eros*-tana olyan pontja az ókori bölcséletnek, amelyet napjaink egzisztenciális célzatú ókortudománya új világításban szemlél. Így többek közt az *eros*-gondolat ihlető kihatását mint eszmesóvárgást és teremtő vágyakozást átvetíti a tudás és alkotás területeire. Ezáltal lesz az *eros* forrása minden gondolati és esztétikai tökéletesedésnek.

Az *eros*-fogalom eme sajátosságainak bemutatásában nyújt jó segítséget a tanári magyarázatokhoz Telegdi világos fordítása, sőt némelyik — körültekintéssel kiválasztott — fejezetében (pl. Sokrates beszédében) bemutathatjuk az *eros* platoni értelmezését.

Visy József.